ՎՐՁՆԻ
ՀԱՅ
ՎԱՐՊԵՏՆԵՐ

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

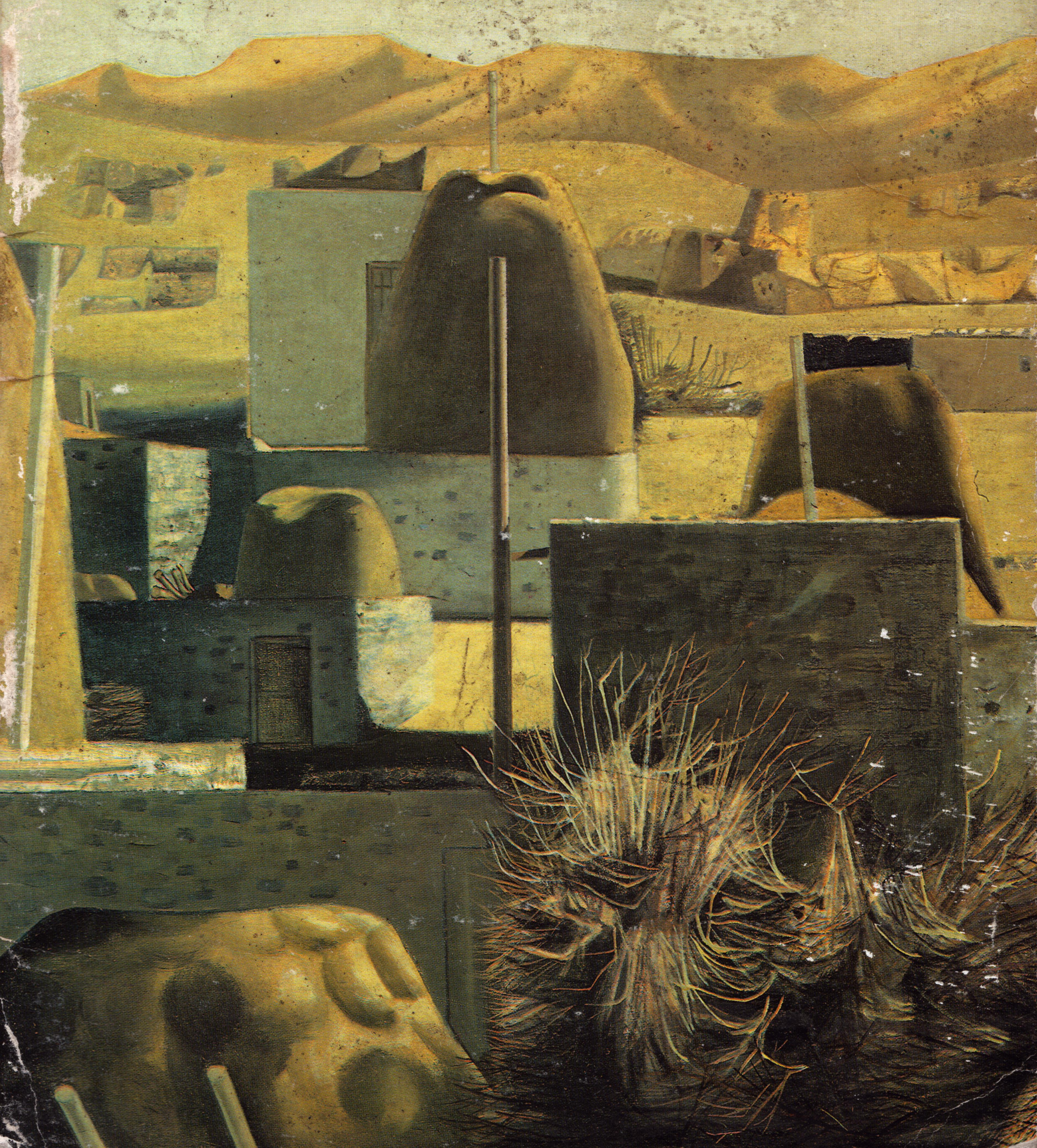

ՎՐՁՆԻ ՀԱՅ ՎԱՐՊԵՏՆԵՐ

АРМЯНСКИЕ МАСТЕРА КИСТИ

ՀԱԿՈԲ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

АКОП АКОПЯН

ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖՈՆԴ
«ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
1989
АРМЯНСКИЙ ФОНД КУЛЬТУРЫ
ИЗДАТЕЛЬСТВО «ЭРЕБУНИ»

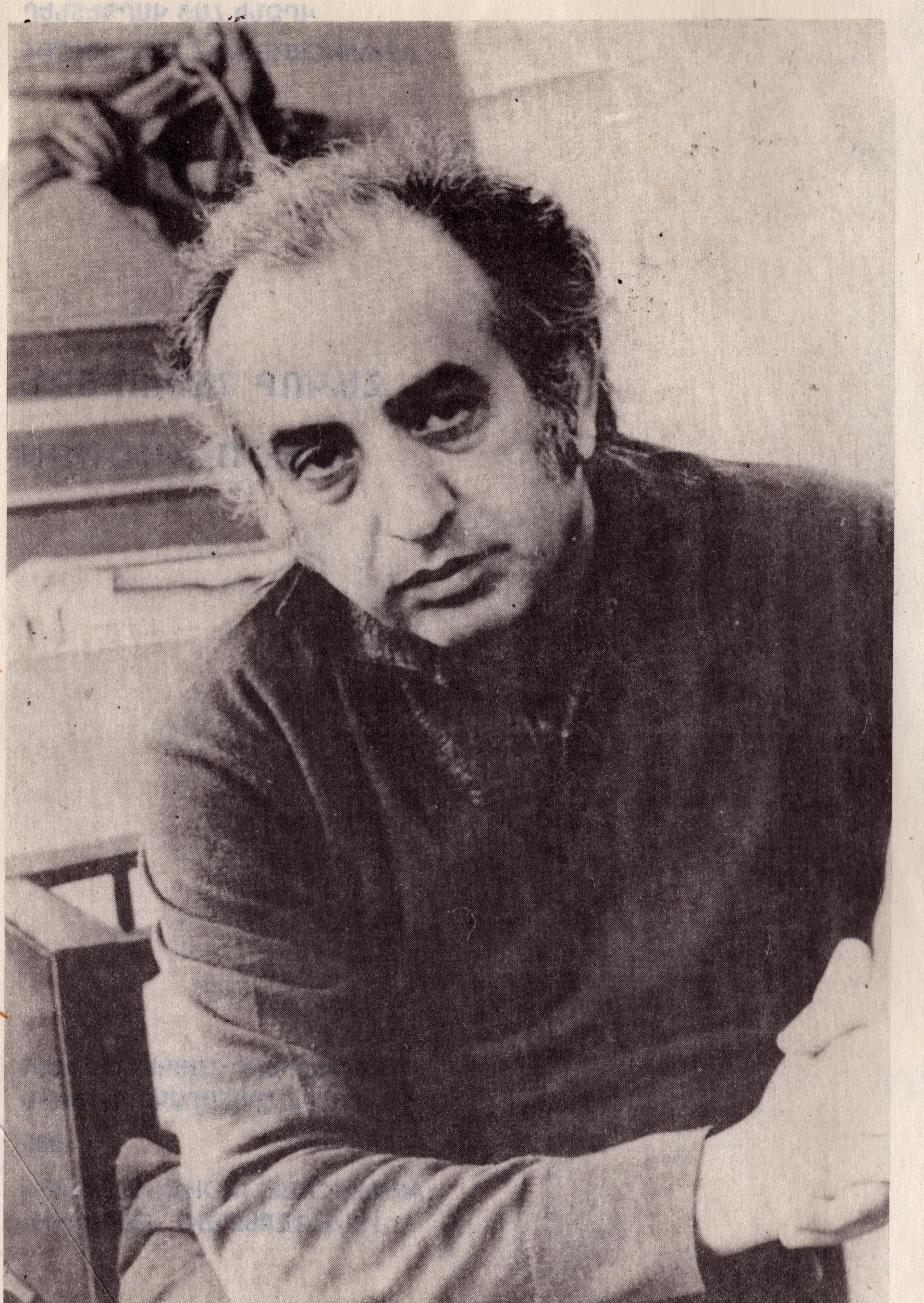

Հողագունդն այնպես է գերհագեցած արվեստի ստեղծագործություններով՝ սկսած ժայռապատկերներից մինչև ժամանակակից արվեստի նորագույն հայտնագործությունները, որ երբեմն կարող է թվալ, թե ամենայն ինչ սպառված է, բայց տաղանդի հենց այն բռնկումները, որ տեղի են ունենում աշխարհի տարբեր անկյուններում, վկայում են, թե մարդկային մտածողությունն անսպառ-անսահման է, թե հայտնագործությունները եղել են և կլինեն ընդմիշտ: Այդ հայտնագործությունների գրավականը անձի անհատականությունն է , ինքնաարտահայտման անկեղծությունը, բնության, հասարակության և ամենից առաջ՝ ինքն իր առջև մաքուր, նախագո վիճակում կանգնելու ունակությունը:

Հենց այդ հատկանիշներով է բնորոշվում Հակոբ Հակոբյանի՝ վառ ու անկրկնելի անհատականությամբ օժտված այդ նկարչի էությունը:

Հակոբ Հակոբյանի ճակատագիրը նման է շատ ու շատ հայերի ճակատագրին, որոնց պատմությունն անողոքաբար ցրել, նետել է աշխարհի տարբեր երկրներ՝ 1915 թվականի մեծ եղեռնից հետո: Ծնվել է նա 1923-ին Ալեքսանդրիայում (Եգիպտոս): Ուսանել է Կիպրոսի Մելքոնյան վարժարանում: Մասնագիտական կրթությունը ստացել է Կահիրեի գեղարվեստի ակադեմիայում (1944—1947) և Փարիզի Գրան-Շոմյեր ակադեմիայում (1952—1954): Հայրենիքում նրա մասին գիտեին մամուլից և այն նկարներից, որ նա 1960 թվականին ընծա էր ուղարկել Հայաստանի պետական պատկերասրահին: 1962-ին Հակոբյանն ընտանիքի հետ հայրենադարձվեց Հայաստան:

Օտարության մեջ ապրելու տարիներին Հակոբյանն արել է հիմնականում նատյուրմորտներ և թեմատիկ նկարներ, ուր յուրահատուկ ուժով ու նրբությամբ ընդհանրացրել է հայրենի եզերքից հեռու ապրող իր սերընդակիցների հոգեվիճակը: Հայաստանում նա անհագ տենչով սկսեց ուսումնասիրել հայրենի երկիրը և շատ շուտով գտավ բնության լեզուն ըմբռնելու բանալին, հայտնագործեց իր Հայաստանը:

Հակոբյանի Հայաստանը, գեղարվեստական իր ողջ ընդհանրացվածությամբ հանդերձ, արտաքին բաղադրամասերով այնքան նման է իրականին, որ մենք վարժվել ենք բնությանը նայել նրա աչքերով և այնտեղ տեսնել տիպիկ հակոբյանական մոտիվներ ու տրամադրություններ: Իր բնանկարներում Հակոբյանը հասել է մտքի բյուրեղացման, ձևի կատարյալ հստակության: Նա Հայաստանի բնապատկերներում տեսավ այն, ինչ, թվում է, ոչ ոք չէր նկատել նրանից առաջ, և ստեղծեց հայկական բնության ինքնահատուկ, անկրկնելի կերպարը: Նա ապացուցեց, որ ամեն մի ճշմարիտ նկարիչ իր Հայաստանն ունի, որ չի ժխտում արվեստակիցների ձեռքբերումները, այլ ընդլայնում է ազգային արվեստի սահմանները և նրան նոր, ժամանակակից հնչողություն տալիս:

Հակոբ Հակոբյանի կտավներն աչքի են ընկնում բացառիկ ստույգ, գրեթե մաթեմատիկորեն հաշվարկված կոմպոզիցիոն կառուցվածքով: Դրանք կարող են օրինակը լինել այն բանի, թե ինչպես ճիշտ լուծված կոմպոզիցիան անխախտ է և չի ենթարկվում վերանայման: Ստույգ զետեղման շնորհիվ առարկաներն անկախության իրավունք են ձեռք բերում և մերժում են ամեն մի պատահականություն: Հակոբյանը երբեք չի ձգտում էպիկական ընդհանրացման, բանաստեղծական պաթոսի, ավելին, նա հաճախ կանգ է առնում այնպիսի մոտիվների վրա, որոնց պատկերման դեպքում հաստատվում է իր գեղարվեստական հավատամքը՝ որոնել գեղեցիկն ամեն ինչի մեջ, չգունազարդել, այլ հստակեցնել, լինել քնարական, բայց ոչ գերզգայական, պարզ, բայց ոչ պարզունակ: Նա պարզությունը հակադրում է պաճուճանքին, ժուժկալությունը՝ պաթոսին ու երևութական ճոխությանը, գործառնական մոտեցումը՝ երկարաբանությանն ու ավելորդ պերճախոսությանը:

Հակոբյանին առավելապես հետաքրքրում և հուզում է «մաքուր», քաղաքակրթությունից ու մարդկանցից չաղարտված բնությունը: Նրա բնանկարների մեծ մասի հիմքն են բնության հավերժությունը, նախաստեղծ բնույթը, նրա խորհրդավոր լռությունը, վեհ անդորրը և միաժամանակ ներքին այնպիսի տագնապը, ուր ժամանակի բաբախյունն է հաղորդվում: Հակոբյանի մտածողությունը զարմանալի ամբողջական է, ինչի մասին էլ խոսի, ինչ նոր մոտիվներ ու թեմաներ էլ ներմուծի իր ստեղծագործության մեջ, նրա աշխարհընկալումը մշտապես մնում է սուր ու խոր:

Հակոբյանը հաստատորեն է իրացնում իր առջև դրված խնդիրը: Նրա յուրաքանչյուր նոր գործը նախորդի տրամաբանական շարունակությունն է, և դրանք բոլորը, ամբողջության մեջ, ներկայացնում են մի նկարչի, որ ունի սեփական գեղանկարչական համակարգը: Հենց այդ կուտակման և հարատև կենտրոնացման մեջ է ծնվում ու ամրապնդվում նկարչի ոճը: Նրա հետևողականությունն ու սկզբունքայնությունը անխախտ են այնքան, որ երբեմն կարող են ընկալվել իբրև միօրինակություն, բայց դա՝ երևույթին մակերեսային մոտեցում ցուցադրելու դեպքում միայն: Փոխվում են մոտիվները, սյուժեները, բայց նրա մտածողության բովանդակությունն անփոփոխ է: Վերջին հաշվով, կազմավորված անհատականությամբ յուրաքանչյուր ճշմարիտ նկարիչ ամբողջ կյանքում նկարում է մի նկար, և որքան ամբողջական է վերջինս, այնքան ամբողջական է այն, որ մեկ բառով ստեղծագործություն է կոչվում:

Հակոբյանը երբեք չի դիմում իմպրովիզացիայի, տարերային բռնկումները, հուզական պոռթկումները միանգամայն խորթ են նրան: Իր կոմպոզիցիաները նա սկսում է շինարարի պես, որ ստույգ գիտե կառույցի սկիզբը, տրամաբանական զարգացումն ու ավարտը: Նա մեծ նշանակություն է տալիս երկի տեխնիկական կողմին: Նրա գրեթե բոլոր կտավներին նախորդում են գծանկարներ, ջրանկարներ, ուր ապագա երկի հիմքն արդեն հստակ որոշարկված է, և միտքը՝ արտահայտված ծայր աստիճան պարզորոշ:

Հակոբյանը չի խուսափում խորհրդանշական մեկնությունից, բայց այստեղ չկա ոչ գերզգայականություն, ոչ հերոսականացված հնչողություն: «Մարդը և բույսը» կտավում նկարիչն ստուգորեն է արտահայտում իր փիլիսոփայությունը, լիովին բացահայտում մարդկային իր էությունը: Այս կտավը կարելի է ընկալել իբրև նկարչի ինքնադիմանկարը: Պարզ ու զուսպ ֆոն: Ծնկաչոք տղամարդն ափերով պահպանում, փայփայում է նորաբույս ծիլը: Պատումն այստեղ առկա է հենց այն չափով, ինչ չափով բնական ու կիրառելի է պատկերային մտածողության համար: Սովորաբար Հակոբյանի կտավներում բովանդակությունը բացահայտվում է ոչ թե պատմողական մանրամասերի և նկարագրության, այլ կերպարային մտածողության միջոցով, նկարչական արտահայտչամիջոցներով:

Հակոբյանը խիստ խնայողաբար, ժլատության հասնող ժուժկալությամբ է մոտենում գույնին: Գույնը նրա տարերքը չէ, այն անհրաժեշտ է սոսկ հեղինակի մտքերն ու զգացմունքները հաստատելու համար: Գունային սահմանափակ զինանոցը, սակայն, չի հանգեցնում միագունության. նկարչի նախասիրած սառը մոխրագույն-արծաթավուն, տաք դեղնակարմիր-ոսկեգույն բնապատկերները ճշգրտորեն հաղորդում են բնության որոշակի վիճակը:

Նկարիչը խիստ հազվադեպ է իր բնանկարների մեջ մարդկային ֆիգուրներ ներմուծում: Նրա անանձն բնանկարները երևութական են: Բնության վերարտադրման փաստագրական ողջ ճշգրտությամբ հանդերձ, դրանց մեջ միշտ զգացվում է հեղինակի ներկայությունը: Հակոբյանը վերստին հաստատում է այն միտքը, թե բնության «ընթերցումը», նրա ցանկացած մեկնաբանության դեպքում, անսահման է, այնպես, ինչպես անսահման է մարդու զգացողությունն ու սերը բնության հանդեպ: Միաժամանակ հայկական բնության նրա թվացող ստույգ ու մանրակրկիտ մեկնաբանությունը խիստ պայմանական է: Որքան էլ պարադոքսային թվա, նա վերացարկում է բնօրինակը, վերստեղծում այն իմաստային մի այլ համատեքստի մեջ:

Նկարչի նատյուրմորտները, որ ինքնօրինակ են իրենց հղացմամբ և առարկաների ընտրությամբ, խոսում են նրա ապրումների մասին, իսկ այդ ապրումները պայմանավորված են մարդկանց փոխհարաբերություններով՝ սիրով ու պայքարով, կյանքով ու մահվամբ, և այսօր նույնքան հրատապ էկոլոգիական խնդիրներով, մարդկանց երկրի ճակատագրով: Ամենասովորական առարկաների՝ ձեռնոցների, վերարկուի, մանեկենի, աթոռի, հյուսնի գործիքների միջոցով նա ստեղծում է դրամատիզմով հագեցած և հոգեբանական խոր բովանդակություն ունեցող մի աշխարհ, որ համահնչուն է հողագնդի տագնապներով լի այսօրվան: Նատյուրմորտներում իշխող ներքին անհանգստության մթնոլորտը ներդաշնակվում է Հակոբյանի բնանկարներին և, ինչպես հայելու մեջ, արտացոլում դրանց արտաքին անդորրը:

Հակոբյան-քաղաքացին ձևավորում է Հակոբյան-նկարչի արվեստը: Նրա ստեղծագործությունը հատկանշվում է մեծ սիրով ու զգայուն վերաբերմունքով իր պատկերած աշխարհի, իր հայրենիքի հանդեպ: Հակոբյանի գունանկարչության հիմքում ընկած հումանիզմն ու համամարդկային զգացումները պայմանավորում են նրա ցուցահանդեսների մեծ հաջողությունը, ցուցահանդեսներ, որ վերջին տասնամյակում կազմակերպվել են ոչ միայն Սովետական Միության տարբեր քաղաքներում, այլև Ավստրիայում, Իտալիայում, Ֆրանսիայում, ԳՖՀ-ում, Անգլիայում և ԱՄՆ-ում:

Հակոբ Հակոբյանի ստեղծագործությունը նշանակալի չափով հարստացրել ու ընդլայնել է հայ ժամանակակից արվեստի ընդգրկումը: Ասպարեզում է վառ անհատականությամբ օժտված, ազգային արվեստում իր նախորդը չունեցող տաղանդավոր մի նկարիչ: Հակոբ Հակոբյանն իր հաստատուն և արժանի տեղն ունի Սովետական Հայաստանի կերպարվեստի խոշորագույն վարպետների շարքում:

ՀԵՆՐԻԿ ԻԳԻԹՅԱՆ

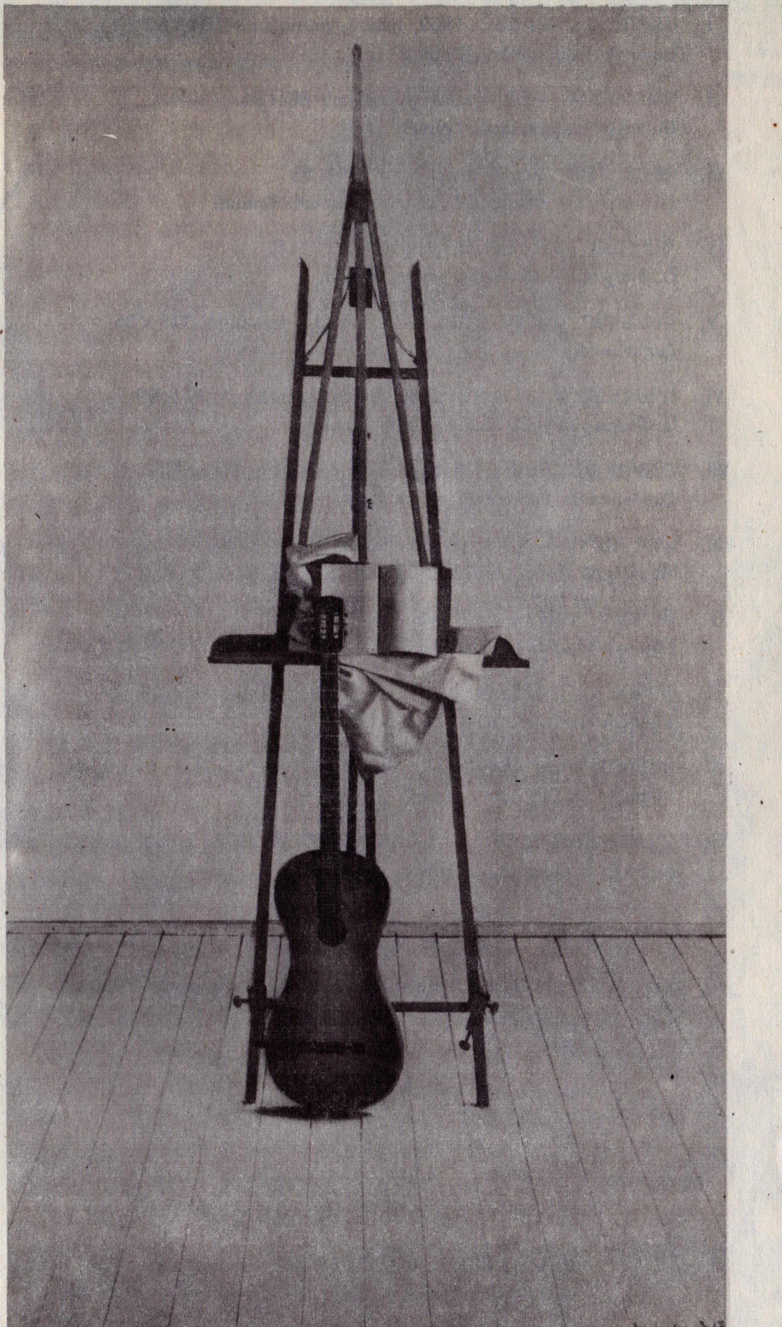

Նատյուրմորտ
կիթառով. 1967

Натюрморт
с гитарой.

I, ՄԱՐԴԸ ԵՎ ԲՈՒՅՍԸ. 1962, կտավ, յուղաներկ 104×60
Նկարչի հավաքածու. Երևան

II, ՊԱՏԳԱՄ. 1958, կտավ, յուղաներկ 80×34
Նկարչի հավաքածու. Երևան

III, ՎԻՇՏ. 1961, կտավ, յուղաներկ 104×53
Հայաստանի պետական պատկերասրահ. Երևան

IV. ԴԱՐՊԱՍ. 1963, կտավ, յուղաներկ 73×41
Շ. Խաչատրյանի հավաքածու. Երևան

V, ԲՆԱՆԿԱՐ. ՎԱՅՈՑ ՁՈՐ. 1970, կտավ, յուղաներկ 118×85
Հայաստանի պետական պատկերասրահ. Երևան

VI, ԱՂԱՎՆԱՁՈՐ ԳՅՈՒՂԸ. 1960, կտավ, յուղաներկ 83×99
Ա. Բաբաջանյանի հավաքածու. Մոսկվա

VII, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՈՏԻՎ. 1968, կտավ, յուղաներկ 85×67
Հայաստանի պետական պատկերասրահ. Երևան

VIII. ՎԱՂ ԳԱՐՈՒՆ. 1971, կտավ, յուղաներկ 80×120
Պետական Տրետյակովյան պատկերասրահ. Մոսկվա

IX, ԱՆԴՈՐՐ. 1971, կտավ, յուղաներկ 136×90
Նկարչի հավաքածու. Երևան

X, ՓՈՂՈՑ ԼԵՆԻՆԱԿԱՆՈՒՄ. 1972, կտավ, յուղաներկ 129×96
Նկարչի հավաքածու. Երևան

XI. ԿԻՆՈՌԵԺԻՍՈՐ Ա. ՓԵԼԵՇՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ. 1974, կտավ, յուղաներկ 116×81
Նկարչի հավաքածու. Երևան

XII, ՆԱՏՅՈՒՐՄՈՐՏ. ՁԿՆԵՐ ԵՎ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ. 1978, կտավ, յուղաներկ 60×80
Նկարչի հավաքածու. Երևան

XIII, ԼՌՈՒԹՅՈՒՆ. 1974, կտավ, յուղաներկ 73×100
Ռ. Սամսոնովի հավաքածու. Երևան

XIV, ՆԱՏՅՈՒՐՄՈՐՏ ՄԱՆԵԿԵՆՈՎ. 1982, կտավ, յուղաներկ 130×82
Նկարչի հավաքածու. Երևան

XV, ՋՐԱՆՑՔԻ ՄՈՏ. 1971, կտավ, յուղաներկ 80×121
Նկարչի հավաքածու. Երևան

Շապիկի վրա՝ ԱՂԱՎՆԱՁՈՐ. 1968, կտավ, յուղաներկ 94×68
Արևելյան ժողովուրդների արվեստի թանգարան. Մոսկվա

ՆԱՏՅՈՒՐՄՈՐՏ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՎ (հատված) 1973, կտավ, յուղաներկ 96×130
Հայաստանի ժամանակակից արվեստի թանգարան. Երևան

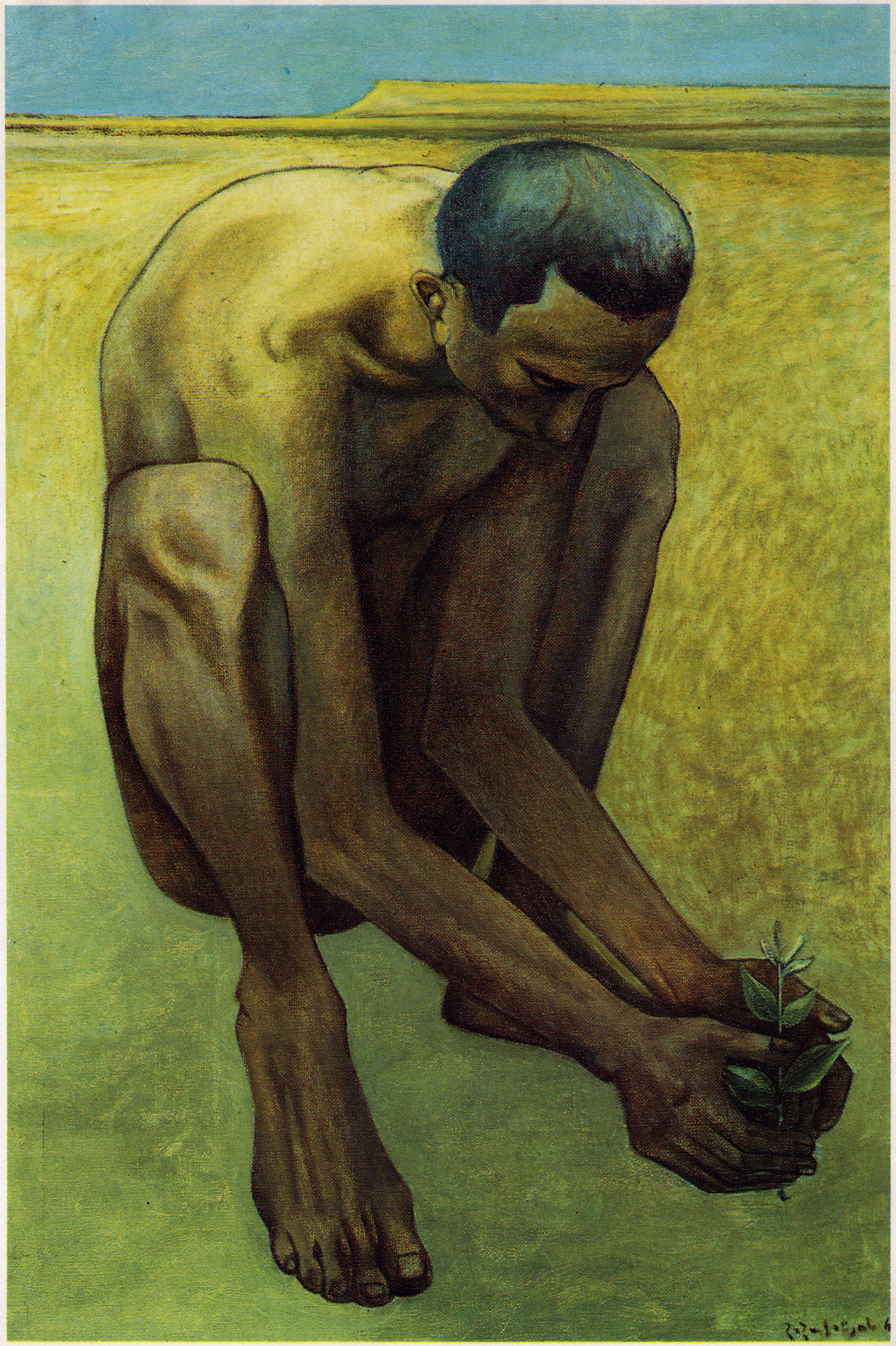

I

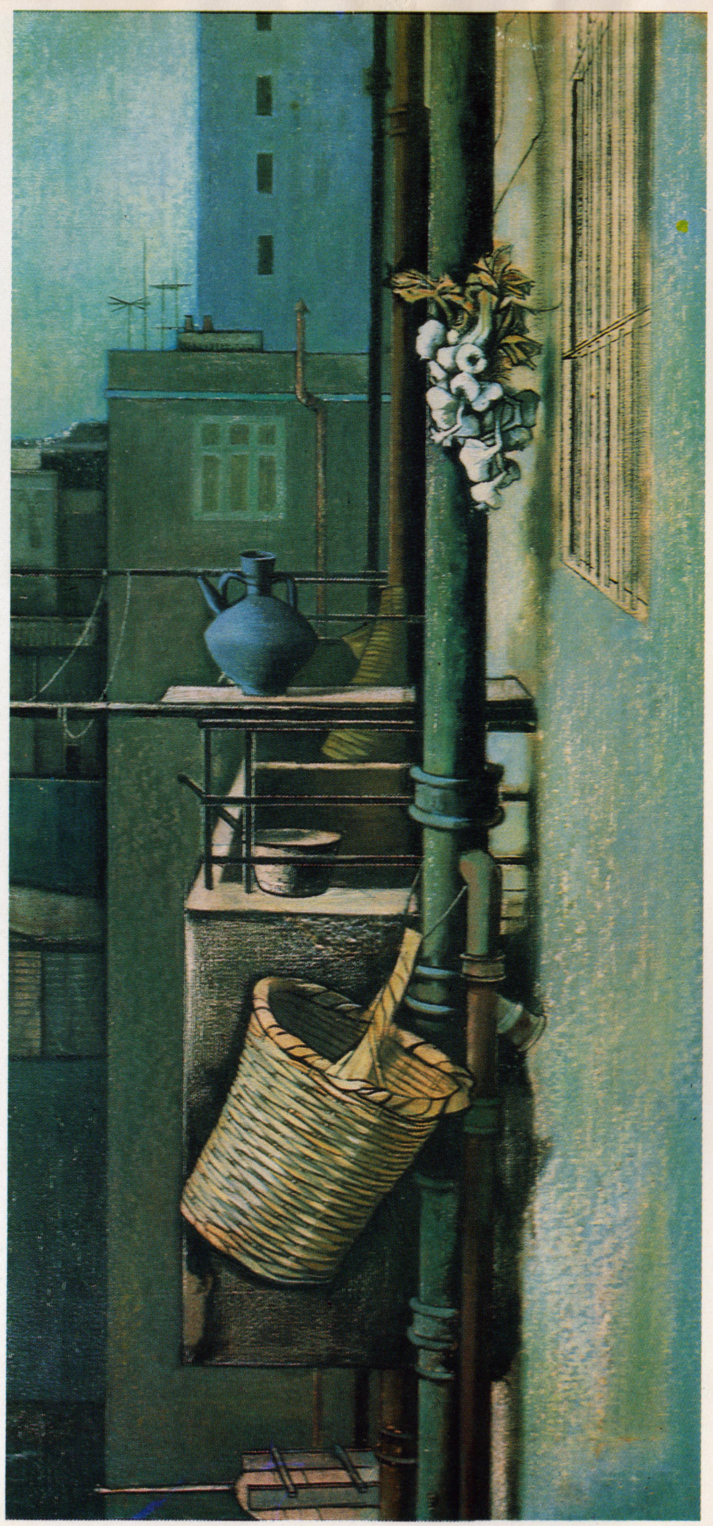

II

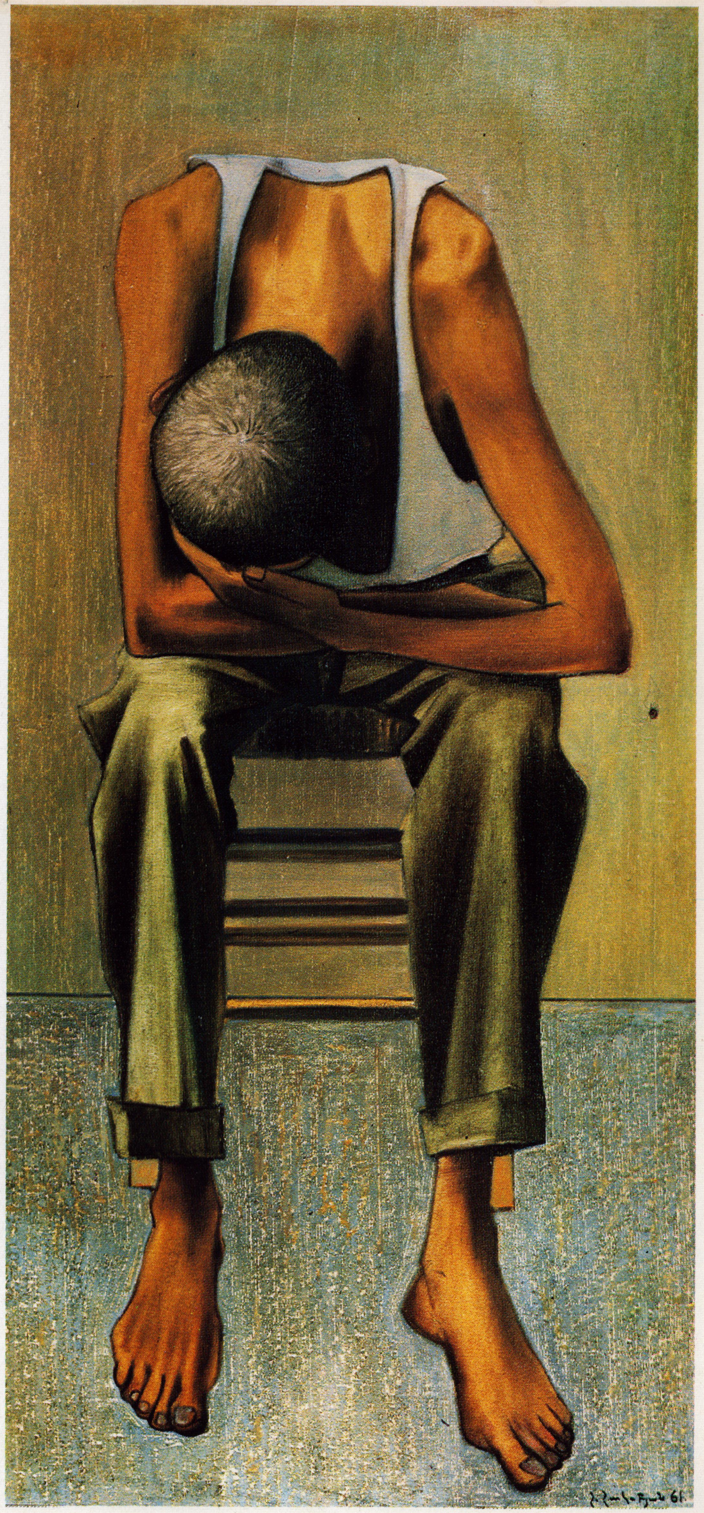

III

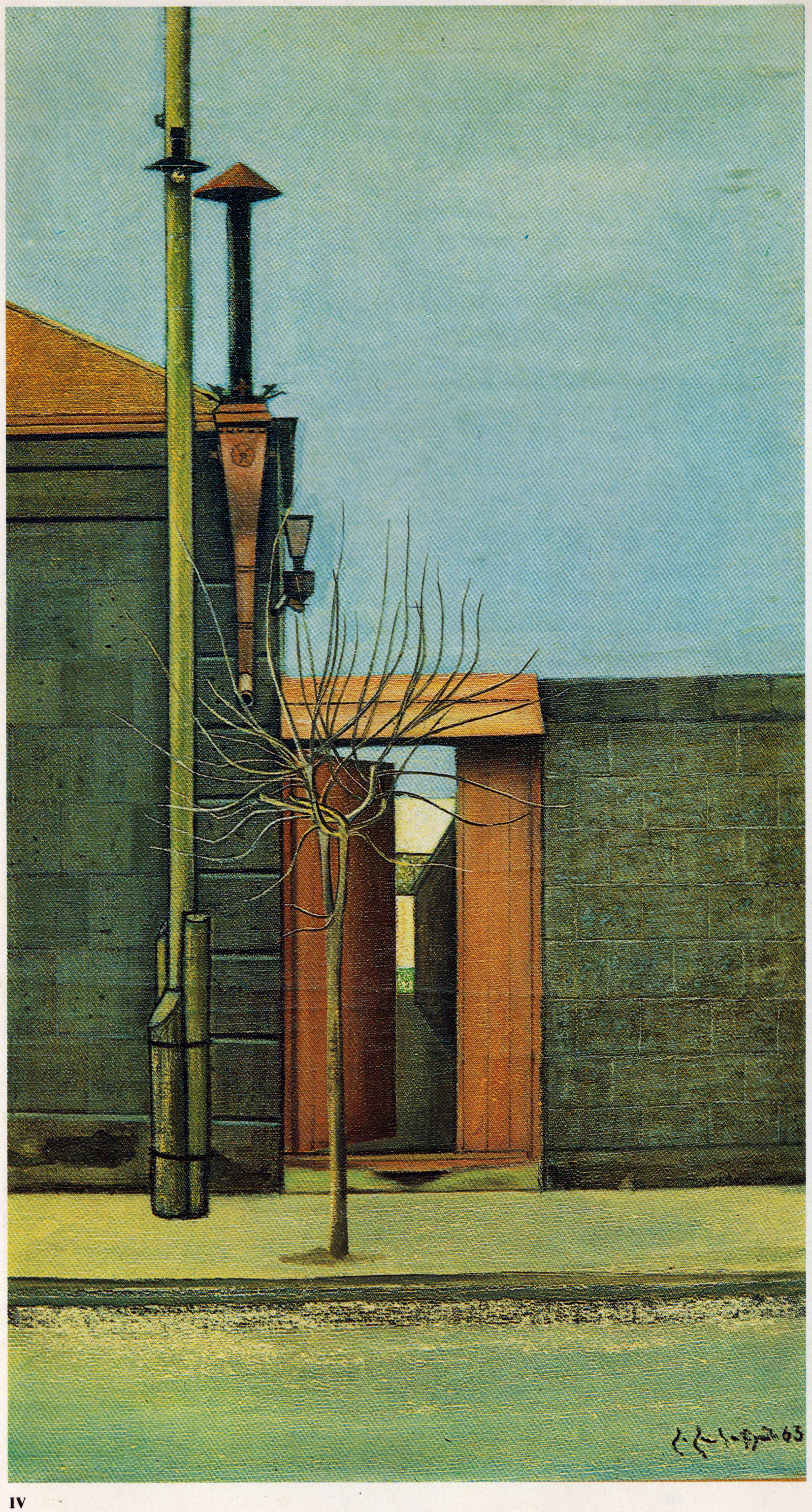

IV

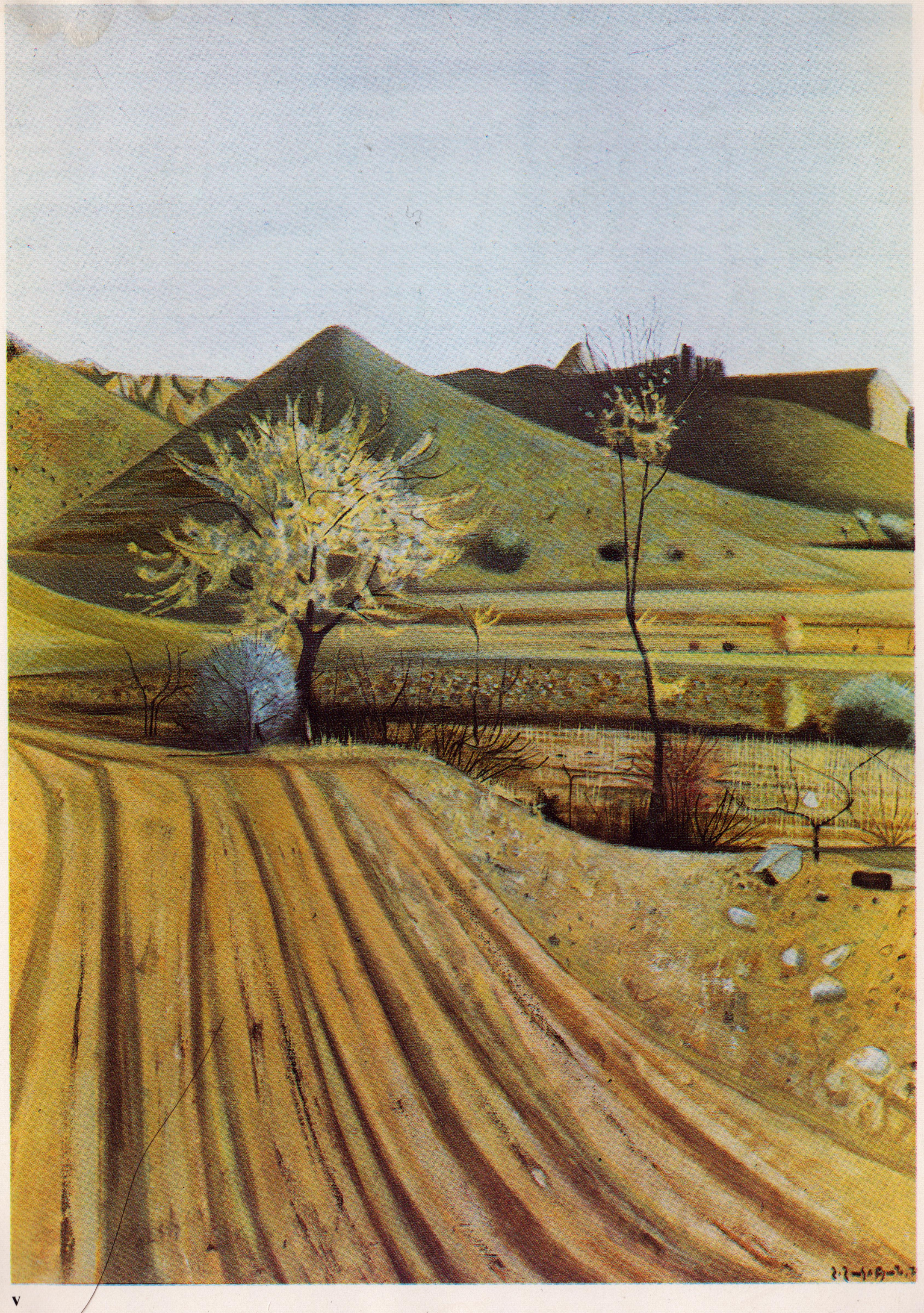

V

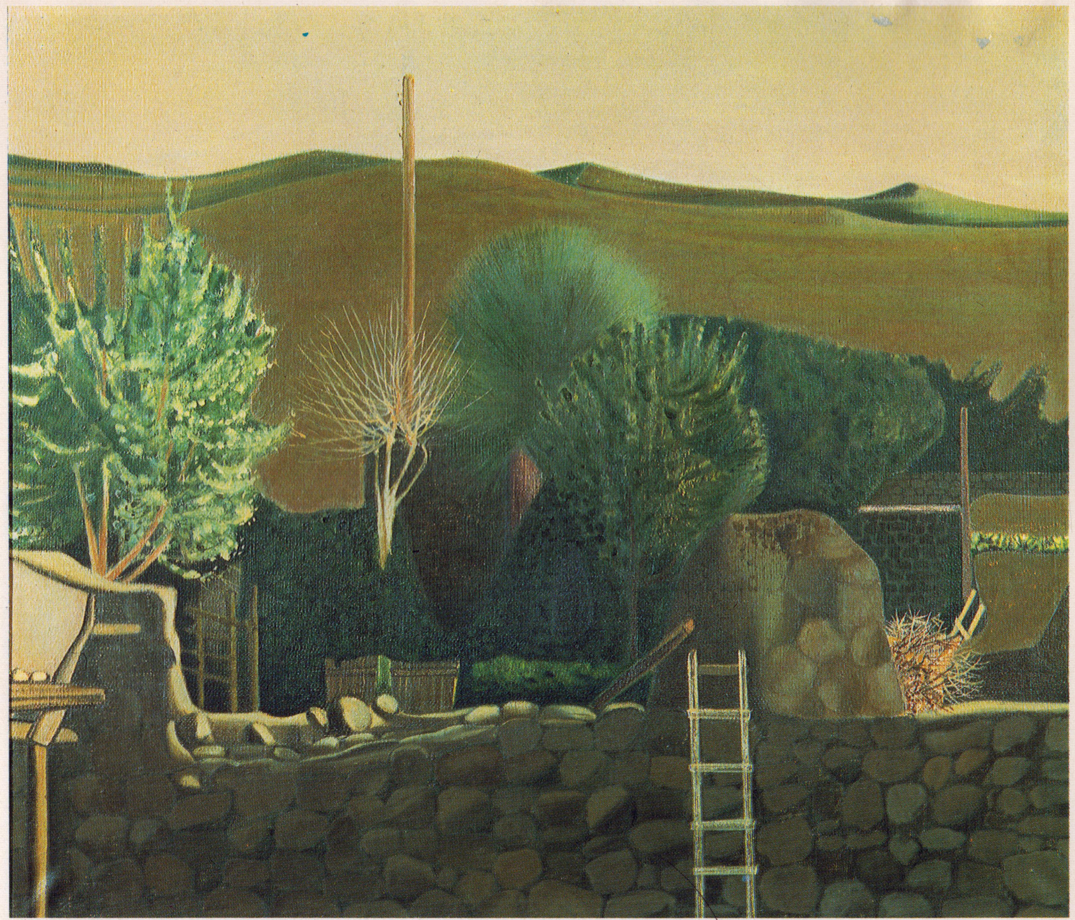

VI

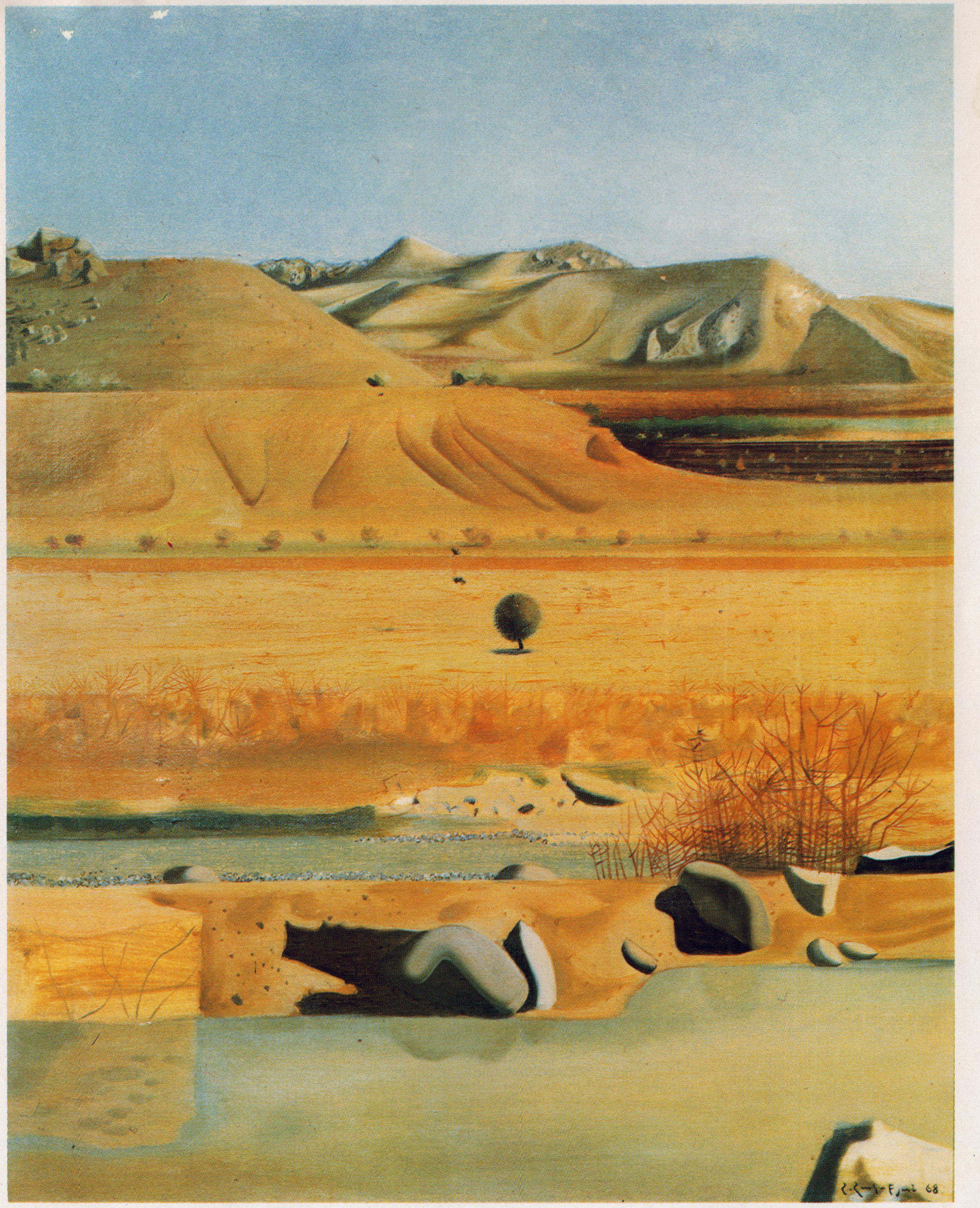

VII

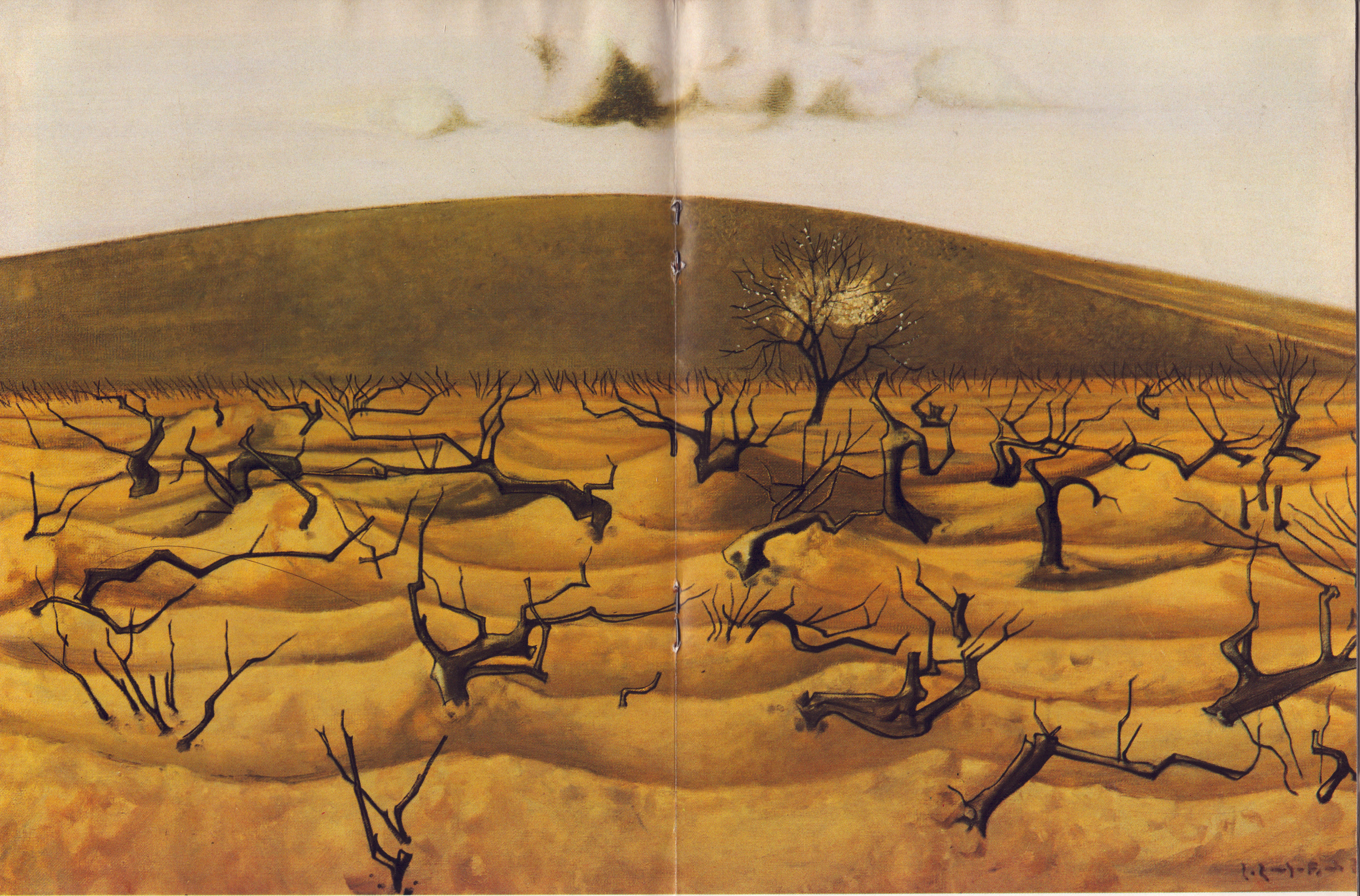

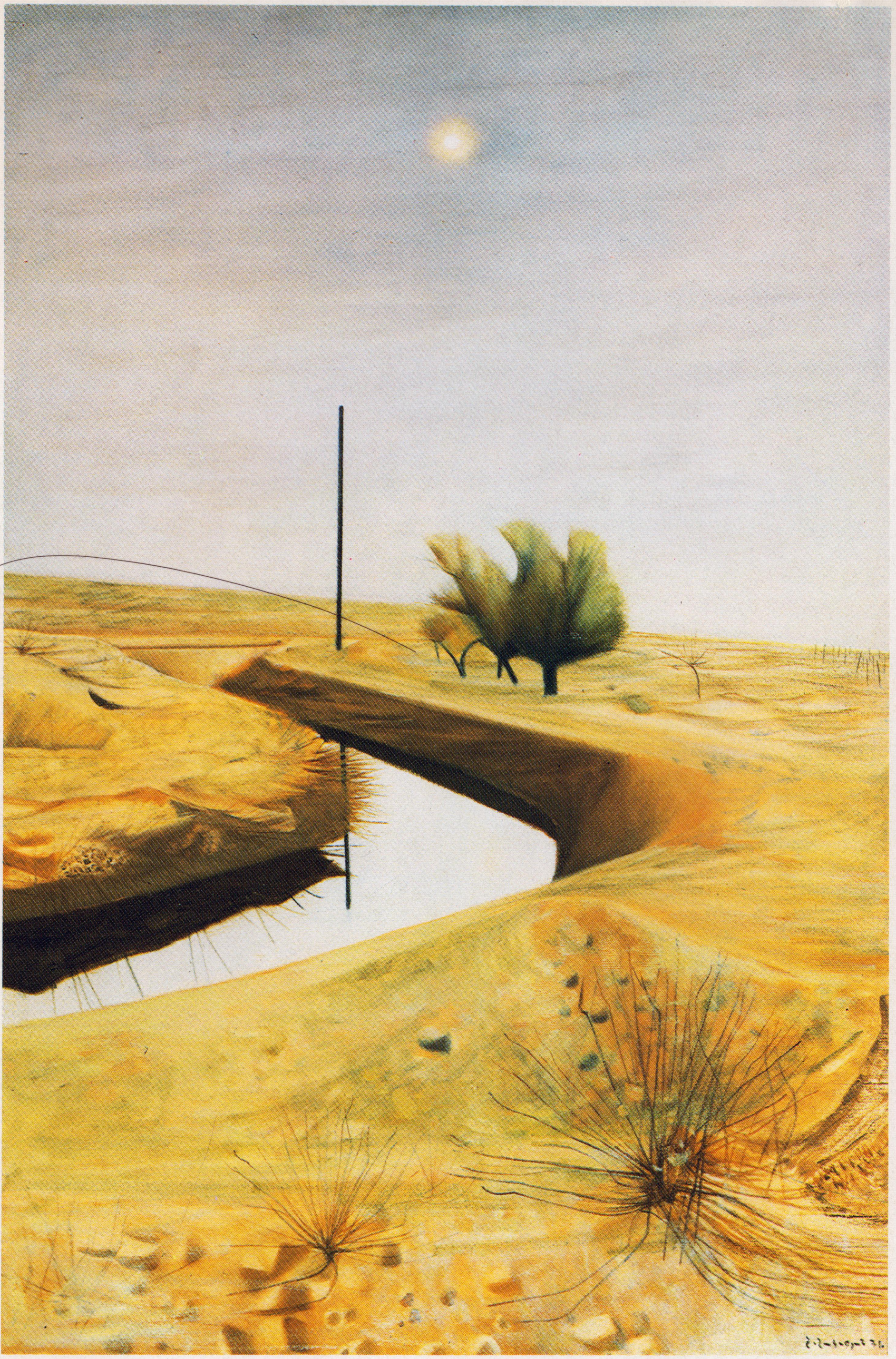

IX

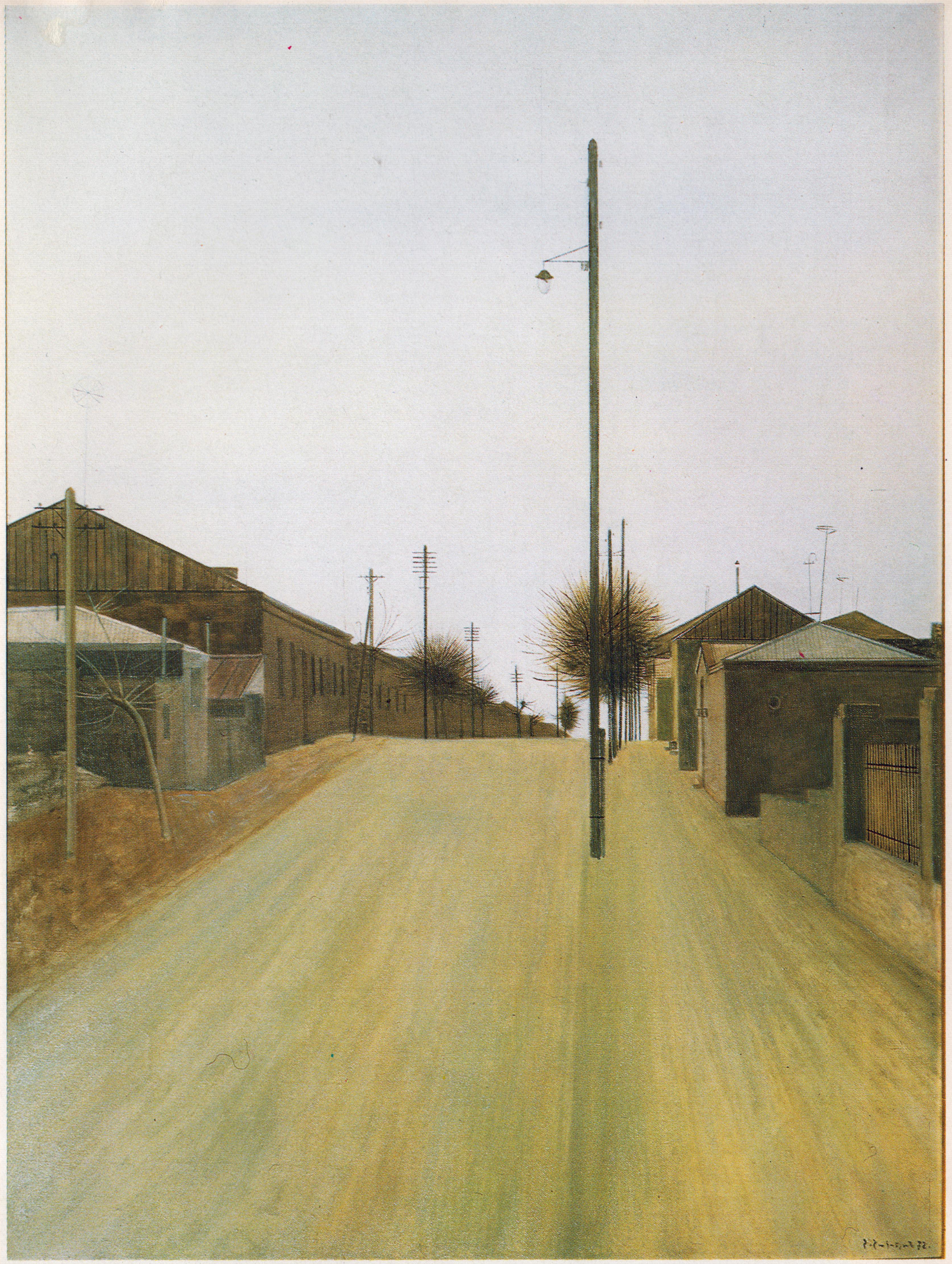

X

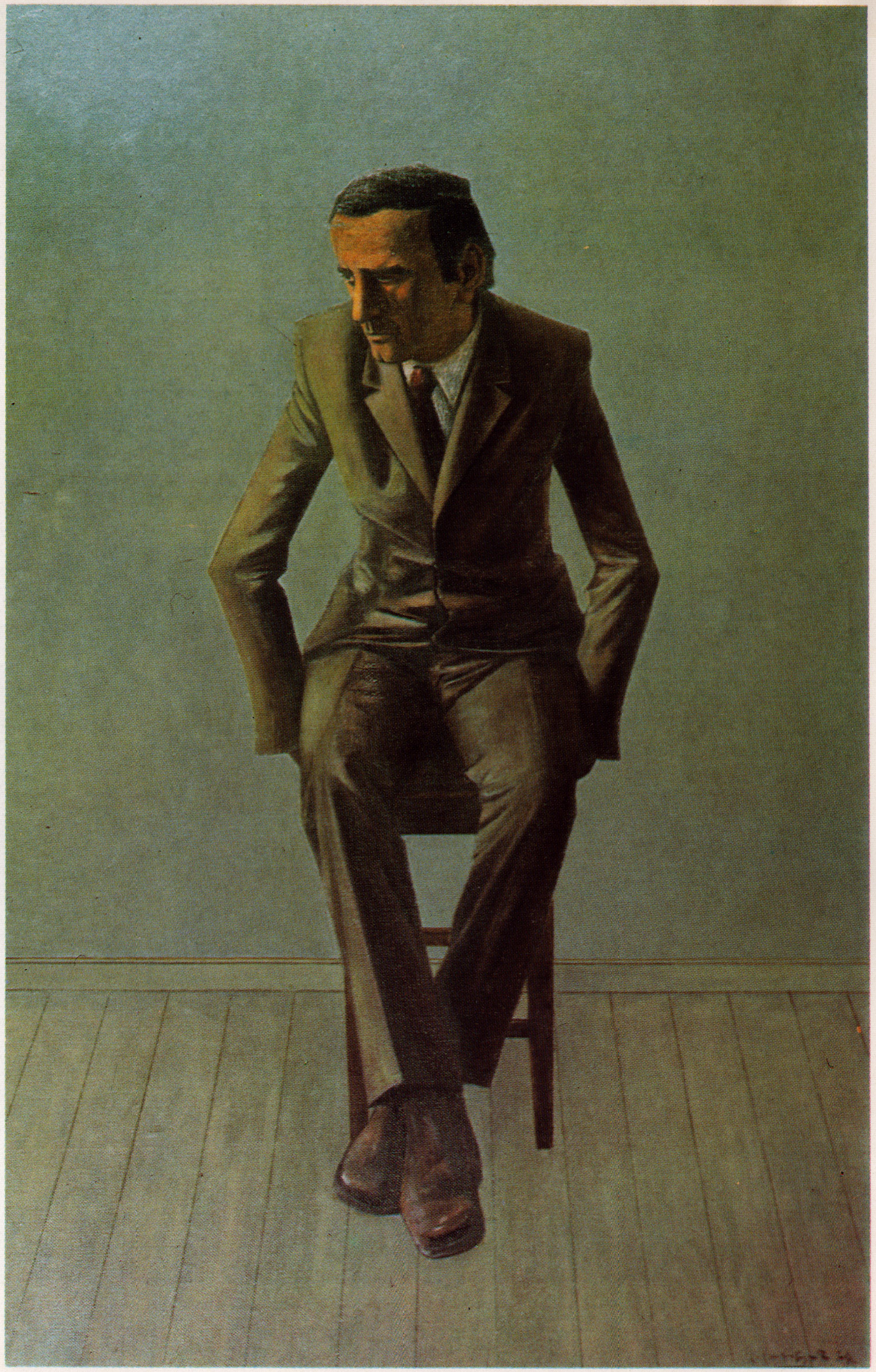

XI

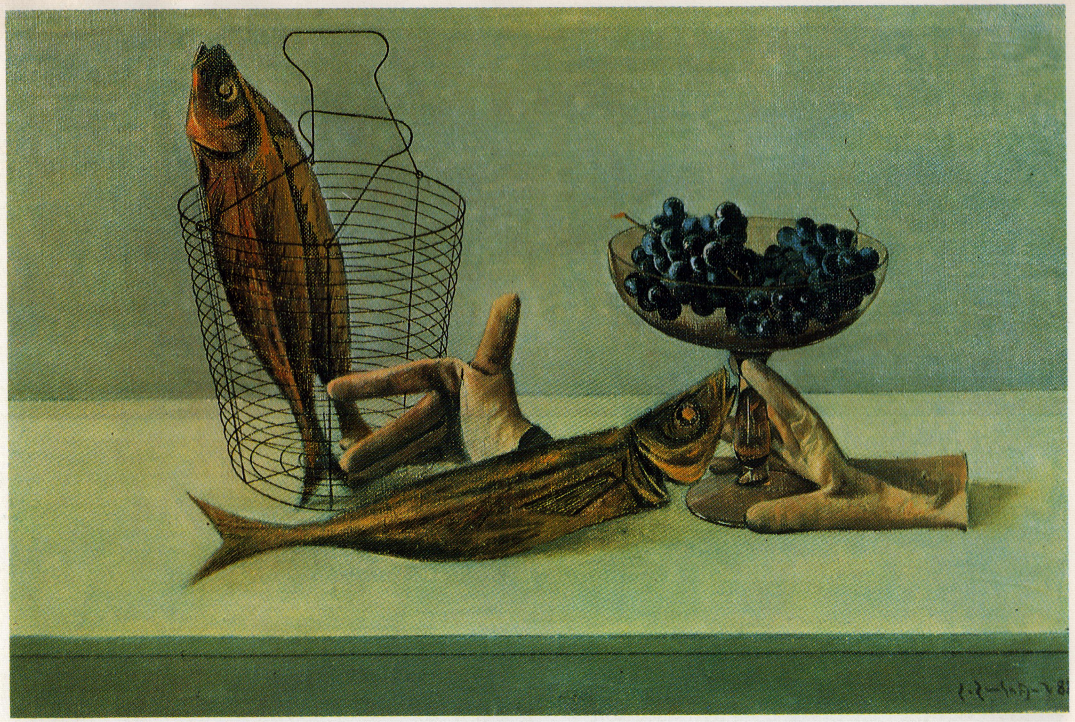

XII

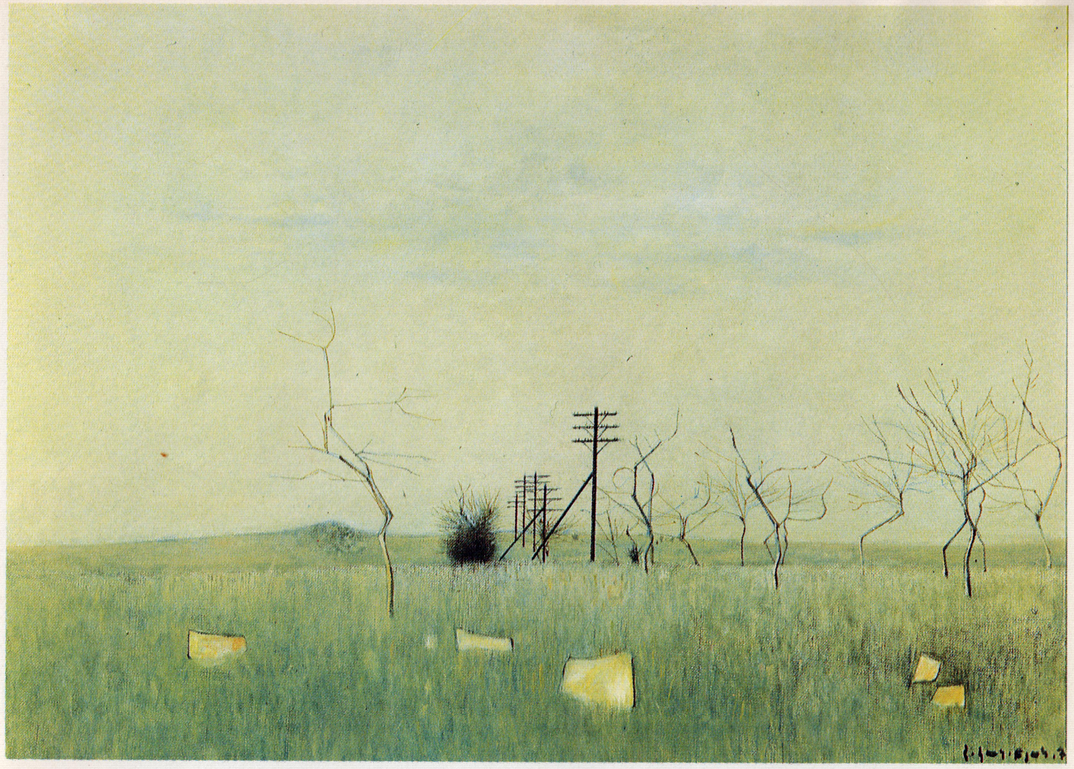

XIII

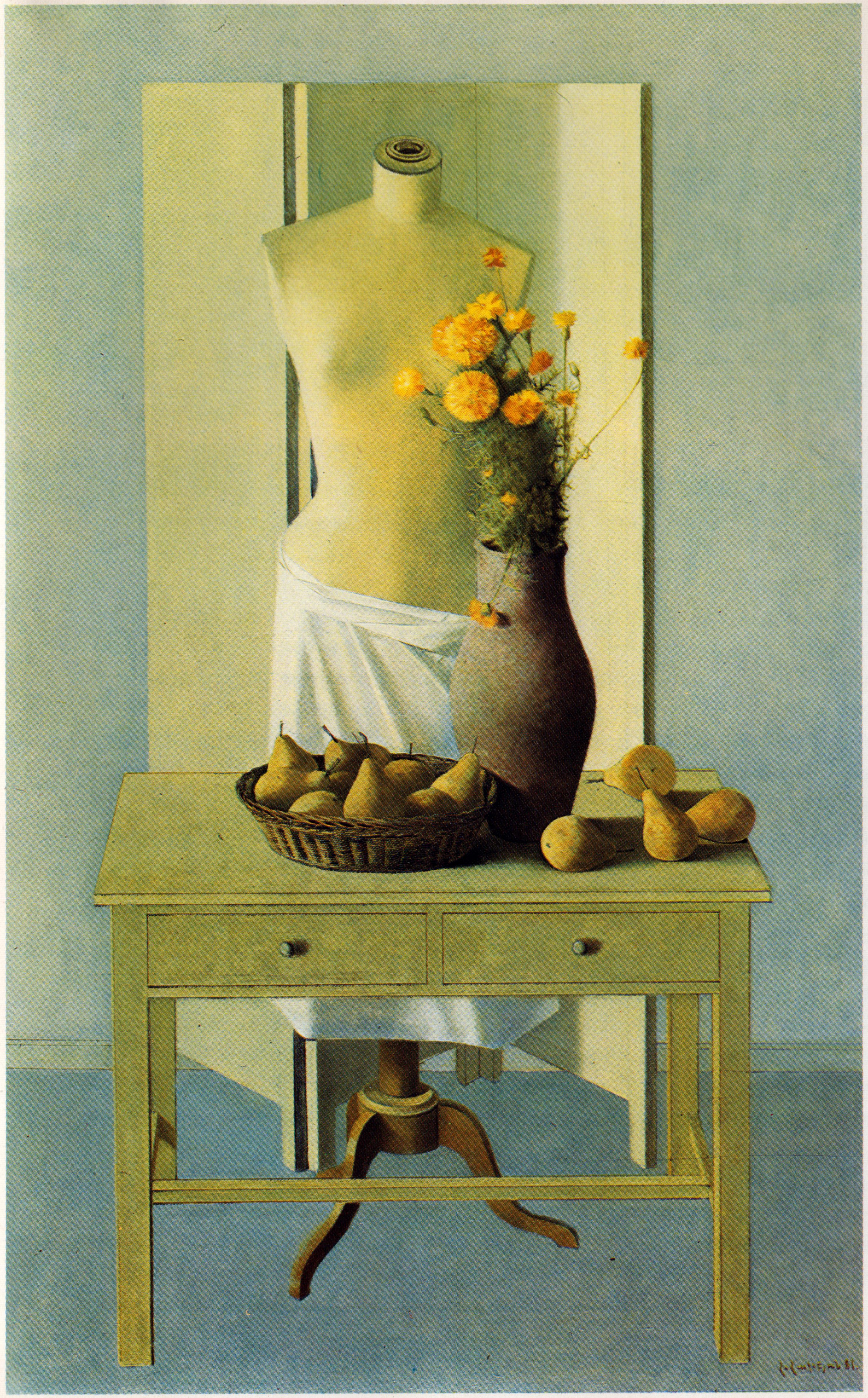

XIV

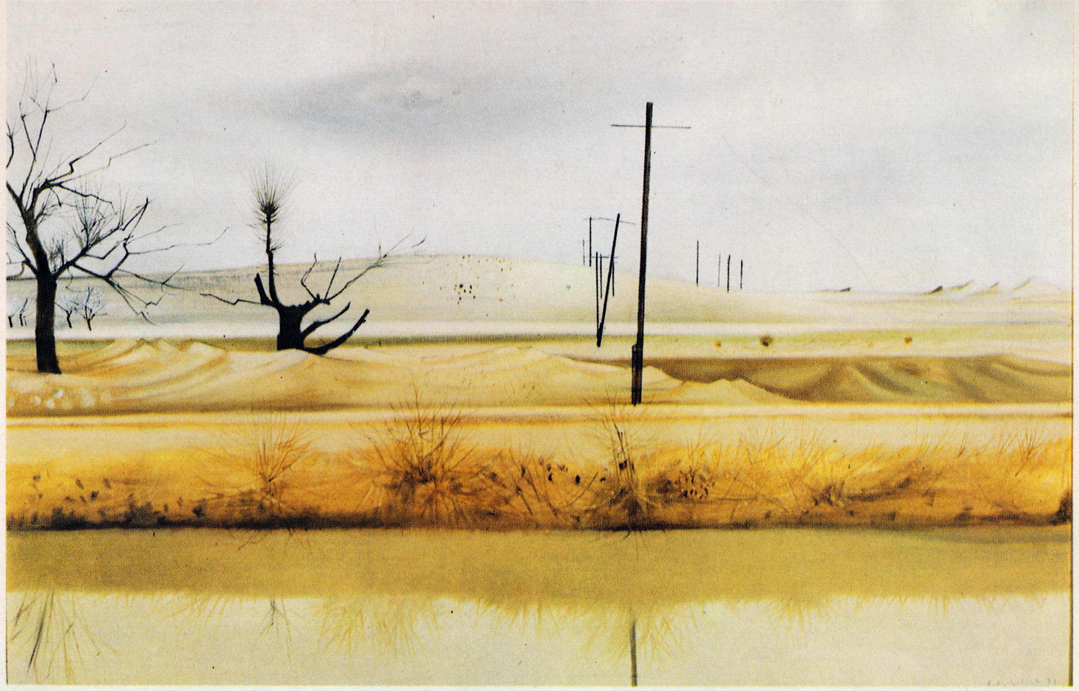

XV

Printed in Finland by Yhteiskirjapaino Oy 1984

Земной шар так перенасыщен произведениями искусства от наскальных изображений до новейших открытий современного искусства, что иной раз может показаться — все и вся исчерпано, но именно те вспышки таланта, которые происходят в разных уголках земли свидетельствуют о том, что человеческое мышление беспредельно, открытия были и будут продолжаться бесконечно. Залог этих открытий в индивидуальности личности, в искренности самовыражения, в умении предстать перед природой, обществом и прежде всего перед самим собой в чистом, первозданном виде.

Именно эти качества определяют сущность Акопа Акопяна — художника, наделенного яркой неповторимой индивидуальностью.

Судьба Акопа Акопяна схожа с судьбой многих армян, которых история безжалостно разбросала по разным странам мира после геноцида 1915 года. Родился он в 1923 году в Александрии (Египет). Учился в армянской школе Мелконян на Кипре. Специальное образование получил в Каирской художественной академии (1944—1947) и парижской академии Гран-Шомьер (1952—1954). На родине его знали только по прессе и по тем картинам, которые он в 1960 году послал в дар Государственной картинной галерее Армении. В 1962 году Акопян с семьей репатриировался в Армению.

За годы жизни на чужбине Акопян в основном писал натюрморты и тематические картины, в которых со своеобразной силой и тонкостью обобщил духовное состояние своего поколения, живущего вдали от родной земли. В Армении он с жадностью изучал родной край и очень быстро нашел ключ к прочтению природы, открыл свою Армени.

Армения Акопяна, при всем художественном обобщении, своими внешними компонентами так близка к действительности, что мы привыкли смотреть на природу его глазами и видеть в ней типично акопяновские мотивы и настроения. В работе над пейзажами Акопян пришел к кристаллизации мышления, к предельной ясности формы. Он увидел в пейзаже Армении то, что никто до него, казалось, не замечал, и создал особый, неповторимый образ армянской природы. Он доказал, что у каждого истинного художника есть своя Армения, не отрицающая достижения коллег, а расширяющая диапазон национального искусства и придающая ему новое, современное звучание.

Полотна Акопа Акопяна отличаются исключительно точным, чуть ли не математически рассчитанным композиционным построением. Они могут служить примером того, как правильно решенная композиция незыблема и не подлежит пересмотру. В результате точно определившегося места предметы завоевывают право на независимость и отрицают любую случайность. Акопян никогда не стремится к эпическому обобщению, к поэтическому пафосу, более того, он часто останавливается на тех мотивах, при изображении которых утверждается его художественное кредо: искать красоту во всем, не приукрашивать, а очищать, быть лиричным, но не сентиментальным, простым, но не примитивным. Простота противопоставляется им претенциозности и помпезности, аскетичность — пафосу и мнимой щедрости, функциональность — многословию и излишнему красноречию.

Акопяна больше волнует «чистая», не тронутая цивилизацией и людьми природа. Вечность, первозданность природы, ее таинственная тишина, величавое спокойствие и вместе с тем такая внутренняя тревога, в которой передается пульс времени, является основой большинства его пейзажей. Мышление Акопяна удивительно цельно, о чем бы он ни говорил, какие бы новые мотивы и темы не входили в его творчество, восприятие мира у него остается острым и глубоким.

Акопян твердо реализирует поставленную перед собой задачу. Каждое его новое произведение является логическим продолжением предыдущего, и все они в целом представляют художника, обладающего собственной живописной системой. Именно в этом накоплении и постоянном сосредоточении рождается и укрепляется стиль художника. Последовательность и принципиальность художника настолько незыблемы, что иной раз могут быть восприняты как монотонность, но это лишь при поверхностном взгляде на явление. Меняются мотивы, сюжеты, но содержание его мышления неизменно. В конечном итоге каждый истинный художник со сложившейся индивидуальностью пишет всю жизнь одну картину, и чем она цельнее, тем цельнее то, что именуется одним словом — творчество.

Акопян никогда не прибегает к импровизации, стихийные вспышки, эмоциональные взрывы ему совершенно чужды, он начинает свои композиции как строитель, точно знающий начало, логическое развитие и завершение произведения. Он уделяет большое значение технической стороне произведения. Почти все его картины проходят предварительную подготовку в рисунках, акварелях, в которых основа будущего произведения уже четко определена и мысль выражена предельно ясно.

Акопян не избегает символики, но в ней нет ни сентиментально-чувственного характера, ни героизированного звучания. В полотне «Человек и растение» художник точно выражает свою философию, полностью раскрывает свою человеческую сущность. Эту картину можно воспринимать как автопортрет художника. Лаконичный, аскетичный фон. Мужчина на корточках оберегает, лелеет едва пробивающееся растение. Рассказ здесь присутствует именно в той степени, в какой он естественен и приемлем для изобразительного мышления. Обычно в полотнах Акопяна содержание раскрывается не через повествовательные детали и описания, а через образное мышление, через художественные средства.

Акопян очень бережно, с аскетичностью, доходящей до скупости, относится к цвету. Цвет не его стихия, он необходим для утверждения мыслей и чувств автора. Ограниченный цветовой арсенал не приводит, однако, художника к монохромности, излюбленные им холодные серо-серебристые, теплые охристо-золотистые пейзажи точно передают определенное состояние природы.

Художник очень редко вносит в свои пейзажи фигуры людей. Его безлюдные пейзажи ирреальны. При всей фотографической точности воспроизведения натуры в них всегда ощутимо присутствие автора. Акопян вновь утверждает ту мысль, что прочтение природы, в любой ее трактовке, беспредельно, так же как бесконечны человеческие ощущения и любовь к природе. Вместе с тем его кажущаяся точной интерпретация армянской природы и скрупулезность трактовки очень условны. Как это ни парадоксально, он абстрагирует натуру, воссоздает ее в ином смысловом контексте.

Оригинальные по своему замыслу и выбору предметов натюрморты художника говорят о его переживаниях, обусловленных взаимоотношениями людей — любовью и борьбой, жизнью и смертью — и столь злободневными ныне экологическими проблемами, судьбой людей земли. Посредством самых обычных вещей — перчаток, пальто, манекена, стула, столярных инструментов — он создает полный драматизма и глубокого психологического содержания мир, созвучный сегодняшнему, полному тревог дню планеты. Царящая в натюрмортах атмосфера внутреннего беспокойства гармонирует с пейзажами Акопяна и, как в зеркале, отражает их внешнее спокойствие.

Акопян-гражданин формирует искусство Акопяна-художника. Его творчество отмечено огромной любовью и чутким отношением к изображаемому им миру, к своей родине. Лежащий в основе его живописи гуманизм и общечеловеческие чувства обусловливают большой успех выставок Акопяна, организованных за последнее десятилетие не только в различных городах Советского Союза, но и в Австрии, Италии, Франции, ФРГ, Англии и США.

Творчество Акопа Акопяна значительно обогатило и расширило диапазон современного армянского искусства. Явился талантливый художник с яркой индивидуальностью, не имеющий в национальном искусстве предшественников. В ряду крупнейших мастеров изобразительного искусства Советской Армении Акоп Акопян занимает свое прочное и заслуженное место.

ГЕНРИХ ИГИТЯН

I. ЧЕЛОВЕК И РАСТЕНИЕ. 1962. Холст, масло 104×60
Собрание художника. Ереван

II. БАЛКОН. 1958. Холст, масло 80×34
Собрание художника. Ереван

III. ГОРЕ. 1961. Холст, масло 104×53
Гос. картинная галерея Армении. Ереван

IV. ВОРОТА. 1963. Холст, масло 73×41
Собрание Ш. Хачатряна. Ереван

V. ПЕЙЗАЖ. ВАЙОЦ-ДЗОР. 1970. Холст, масло 118×85
Гос. картинная галерея Армении. Ереван

VI. СЕЛО АГАВНАДЗОР. 1960. Холст, масло 83×99
Собрание А. Бабаджаняна. Москва

VII. АРМЯНСКИЙ МОТИВ. 1968. Холст, масло 85×67
Гос. картинная галерея Армении. Ереван

VIII. РАННЯЯ ВЕСНА. 1971. Холст, масло 80×120
Гос. Третьяковская галерея. Москва

IX. ПОКОЙ. 1971. Холст, масло 136×90
Собрание художника. Ереван

X. УЛИЦА В ЛЕНИНАКАНЕ. 1972. Холст, масло 129×96
Собрание художника. Ереван

XI. ПОРТРЕТ КИНОРЕЖИССЕРА А. ПЕЛЕШЯНА. 1974. Холст, масло 116×81
Собрание художника. Ереван

XII. НАТЮРМОРТ. РЫБЫ И ПЕРЧАТКИ. 1978 Холст, масло 60×80
Собрание художника. Ереван

XIII. ТИШИНА. 1974 Холст, масло 73×100
Собрание Р. Самсонова. Ереван

XIV. НАТЮРМОРТ С МАНЕКЕНОМ. 1982 Холст, масло 130×82
Собрание художника. Ереван

XV. У КАНАЛА. 1971 Холст, масло 80×121
Собрание художника. Ереван

На обложке:

АГАВНАДЗОР. 1968 Холст, масло 94×68
Музей искусств народов Востока. Москва

НАТЮРМОРТ С ИНСТРУМЕНТАМИ (деталь) 1973 Холст, масло 96×130
Музей современного искуссства Армении. Ереван

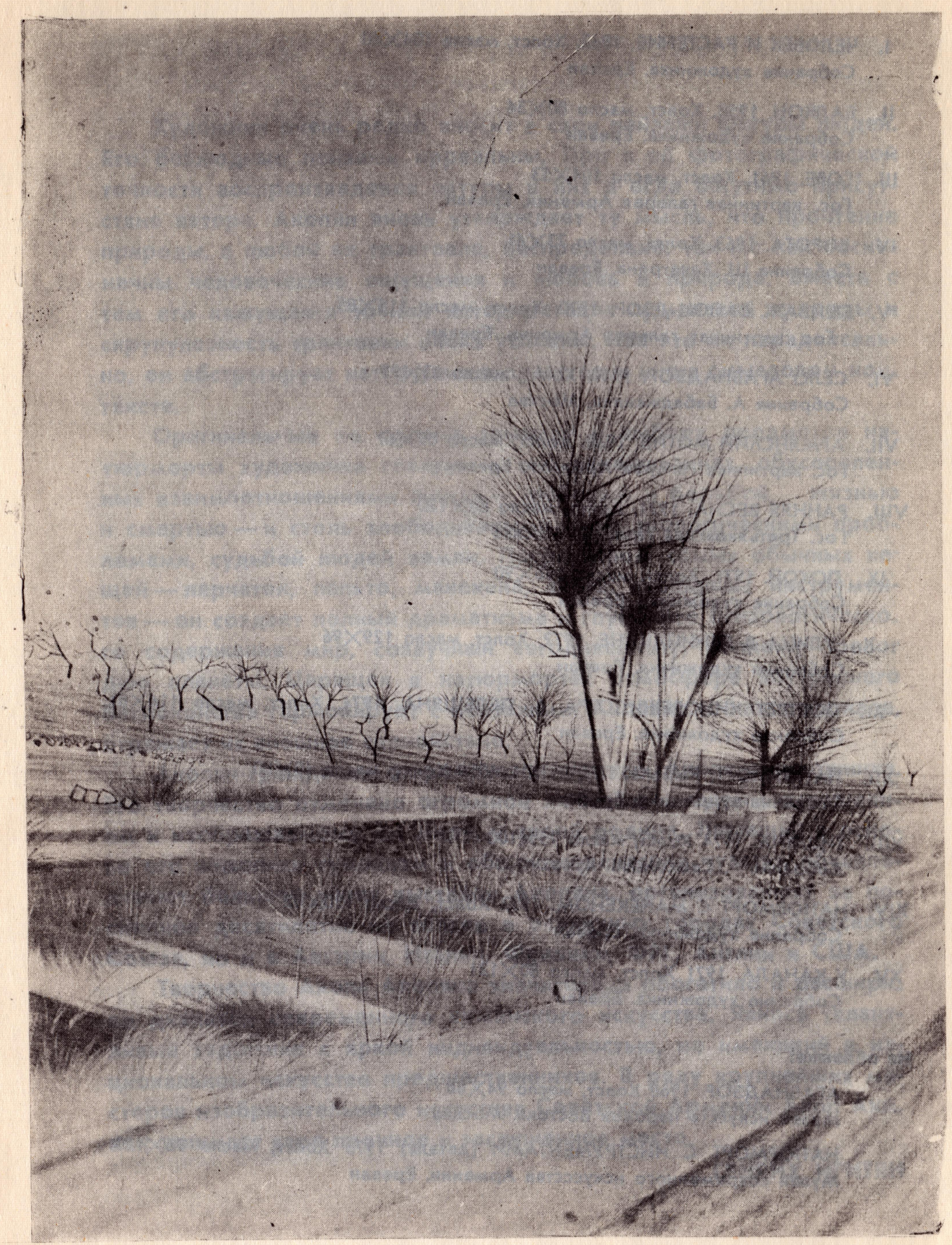

◄ Ճանապարհ և ծառեր. 1972
Дорога и деревья.

Մատենաշարի խմբագիր՝ Շ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Նկարիչ՝ Վ. ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ
«Էրեբունի» հրատարակչության տնօրեն՝ Վ. ԿԱՐԱԳՅՈԶՅԱՆ

Редактор серии **Ш. Г. Хачатрян**
Художник **В. Татевосян**
Директор издательства «Эребуни» **В. Карагезян**

«Վրձնի հայ վարպետներ» շարքի տեքստերը տպագրված են Երևանի Հակոբ Մեղապարտի անվան պոլիգրաֆկոմբինատում (Երևան-9, Տերյան, 91)

Գունավոր վերատպությունների համար, որոնք տպվել են Ֆինլանդիայում իբրև նվիրատվություն, Մշակույթի հայկական ֆոնդը շնորհակալություն է հայտնում «Էրեբունի» հրատարակչությանը:

Тексты альбомов из серии «Армянские мастера кисти» напечатаны на Ереванском полиграфкомбинате им. Акопа Мегапарта (Ереван-9, ул. Теряна, 91).

За цветные репродукции, безвозмездно напечатанные в Финляндии, Армянский фонд культуры приносит благодарность издательству «Эребуни».

●

Հարգելի գնորդ, «Վրձնի հայ վարպետներ» շարքի ձեռք բերումով (յուրաքանչյուրի արժեքն է 2 ռուբլի), Դուք ձեր նպաստը կբերեք Մշակույթի հայկական ֆոնդի հայրենանվեր ձեռնարկումներին:

Уважаемый покупатель, приобретая альбомы из серии «Армянские мастера кисти» (каждый стоимостью по 2 рубля), Вы вносите свою лепту в патриотическую деятельность Армянского фонда культуры.

MASTERS OF
ARMENIAN
PAINTING

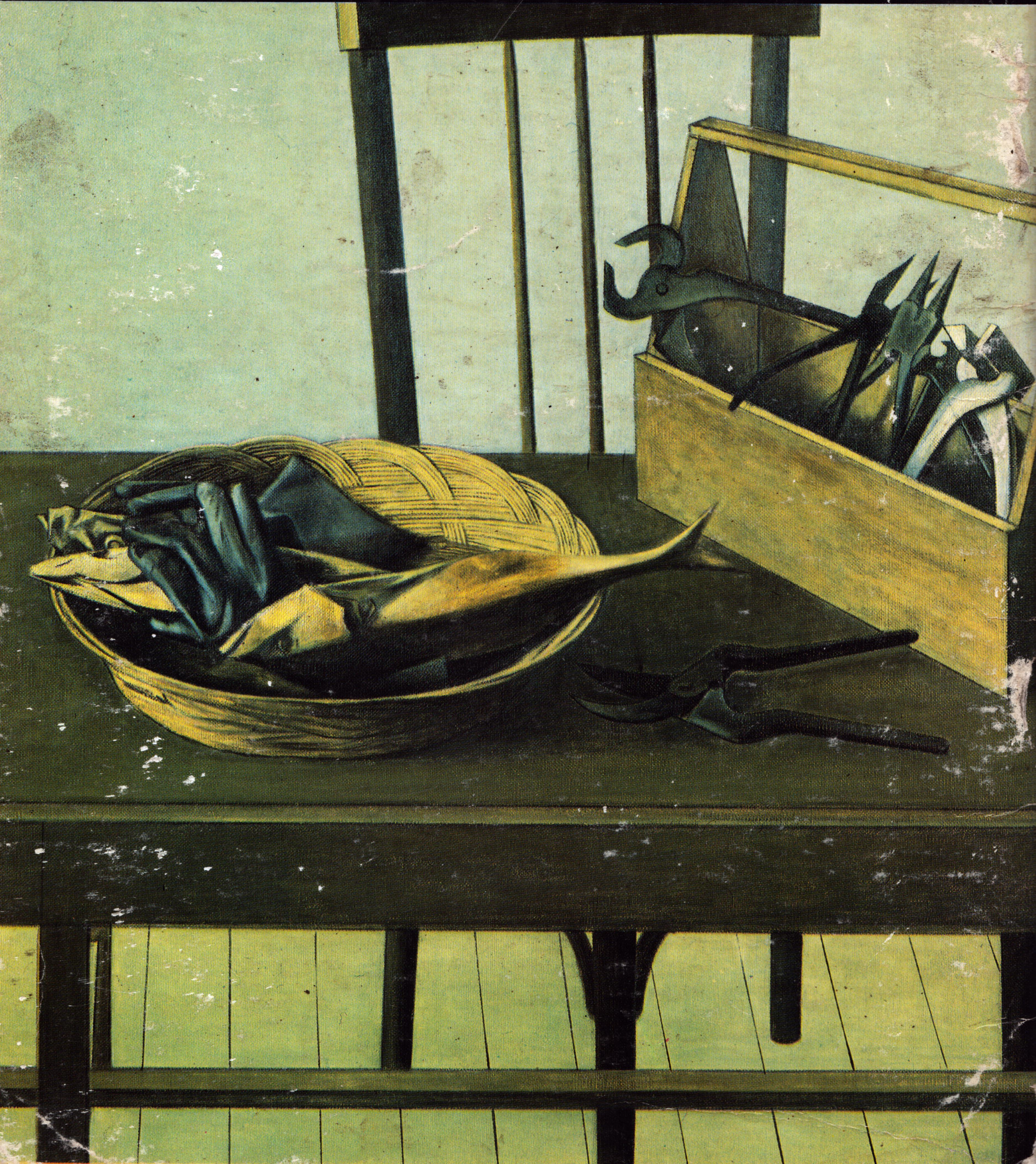HAKOB HAKOBIAN